

Élő kövek

1 Péter 2,5

RÁKOSCSABA FŐPLÉBÁNIA HAVI LAPJA –XV/. 3.szám 2016. Böjtmás hava

KHRISZTOSZ ANESZTÉ-ALÉTHOSZ ANESZTÉ!

Krisztus föltámadott! –Valóban föltámadott! Köszöntik egymást a görög ortodox keresztények húsvétkor. A liturgikus év legnagyobb ünnepe magába foglalja Isten üdvözítő művét, amely egyszülött fiának, Jézus Krisztusnak a kereszthalála és föltámadása által valósult meg. A keresztény tradíció Krisztus húsvéti misztériumát a legnagyobb fényvel és ünnepélyességgel üli meg, amely kisugárzik nemcsak a pünkösdvasárnapig tartó 50 napra, hanem az egész esztendőre is, hiszen minden egyes vasárnap egy kis húsvét, a föltámadás örök emlékezete. Alátámasztja ezt Pál apostol első korintoszi levele is (5, 7sk). Illő, hogy ismerjük és értsük is azt a rendkívül gazdag szimbólumrendszert, amely húsvét ünnepléséhez tartozik.

Már a legelső keresztény közösségek is megemlékeztek a húsvéti misztérium hetenkénti ünnepléséről. A kisázsiai és szíriai közösségek megmaradtak a zsidó pészách-dátumnál (Niszán 14., kb. április 7.), a többi közösség pedig a rákövetkező vasárnap ünnepelte. Euszébiosz egyháztörténész eucharisztikus étkezést említ az ünnepléshez kötve, melyet böjt előzött meg. Az első századok az egész húsvéti eseményt egyetlen napon ünnepelték. Csak a IV. századtól kezdve bontották részekre az ünnep tartalmát a történelmi szemlélet kronológikus (időrendi) ábrázolásmódja miatt. Húsvét éjszakája, melyet Szent Ágoston „minden vigília anyjának” nevez, eredetileg a böjt és a gyász jegyében telt kiegészülve Krisztus visszatérésének várásával. (Lk 12, 35-38). Az éjfél utáni órák az Eucharisztia ünneplésével már az öröm jegyében teltek. A három szent húsvéti nap a nagycsütörtöki Eucharisziával kezdi a húsvéti misztérium ünneplését, keresztül nagypéntek drámáján, nagyszombat éjszakai virrasztásán a húsvétvasárnap esti vesperásig bezárólag. E triduum ünneplése a középkorban egyre korábbra került, így a húsvéti liturgiát a XIV. sz. óta már nagyszombat reggelén tartották. Időszerű volt XII. Piusz pápa rendelkezése 1951-ben arról, hogy a nagyhét időrendjét helyreállítsa. Az 1970. évi misekönyv húsvét éjszakájának ünneplését tovább gazdagította, és azt a húsvéti triduum középpontjába helyezte. „Ezen az éjszakán az Egyház virrasztva várja Urunk föltámadását megszentelt jelekkel ünneplve azt. Ezért az egész vigília éjszakai ünnep kell, hogy legyen, tehát csak a sötétség beálltával szabad elkezdni és a húsvétvasárnap hajnali szürkület előtt be kell azt fejezni.” (Esz 21). Ez tehát az egyház akarata, melynek a későesti 20 órás kezdéssel mi is engedelmességek, s nem egyszerűen egy vasárnap esti vigíliaként 18 órakor „letudjuk”. Érthetetlen, hogy egyeseknek miért probléma ez a nem túl késői kezdési idő húsvétkor, amikor már kevésbé van hideg, míg a karácsonyi éjféli mise időpontját illetően nincs kifogásuk, és örömmel jönnek a nagy hideg dacára is.

Ezek után tekintsük át röviden a négyrészes húsvéti vigília-szertartás elemeit. Ez alapvetően Krisztus követőinek éjszakai virrasztása, mely már sokat rövidült.

Fényünnep. A virrasztó hívek őrtüzeket gyújtottak, melyekből a Mózeszt vezető tűzoszlopra emlékeztető díszes *(öt tömjénszem kereszt alakban Jézus öt szent Sebe; a görög ábécé első és utolsó betűje, az alfa és az ómega, miszerint Krisztus a kezdet és a vég, majd az évszám)* húsvéti gyertyát és a maguk gyertyáit is meggyújtották, hogy majd ennek, vagyis Krisztus világossága mellett hallgassák a húsvéti örömeiket (exsultet) és a szertartás második főrészét képező

Igeliturgiát. Isten legfőbb üdvösségtetteinek hírüladása hét ószövetségi (kötelező minimum hármát fölolvadni) és két újszövetségi perikópa alapján. Mindegyik után rezponzoriális (válaszos) zsoltár és könyörgés jön. Az utolsó ótestamentumi szöveg után a glória intonálásával megszólalnak a harangok, a csöngők és az orgona, majd újabb könyörgés, újszövetségi szentlecke és evangélium következik, köztük a visszatérő *alleluja* akklamációval. Szentbeszéd.

Keresztelési ünnep a harmadik aktus. A keresztkúthoz vonul a pap és a segédlete, ahol a mindenszentek litániáját énekelve megszenteli a keresztvizet, beleállítva a húsvéti gyertyát. A Sátán elutasítása, a hit megvallása és a keresztelési szándék kinyilvánítása után következik maga a keresztelés, majd a Szentlélek lehívása után a bérmálás. A hívek égő gyertyával kezükben megújítják keresztségi fogadalmaikat, mire a pap meghinti őket a keresztvízzel, és keresztet vetnek.

Az Eucharisztia liturgiája. A húsvéti triduum (háromnapi ünnep) csúcsa az ünnepélyes áldozatbemutatás, melyen először vesznek részt az új megkereszteltek. Lehetőség szerint ők viszik a hívő nép áldozati adományait (kenyeret, bort és vizet) az oltárra. Az ételszenteléskor megáldott étkekkel folytatódhat otthon az ünnep.

A föltámadási körmenet nem része a római liturgiának. Csak Közép-Európa országaiban elterjedt szép, megtartandó hagyomány. A Krisztus föltámadása fölötti örömet kivisszük a világba. Hangsúlyozottan tudnia kell mindenkinek, hogy *nem a körmenet a föltámadás ünneplése*, hanem az előbb részletezett húsvéti vigília. A körmenet csak „ráadás”! A teljes szertartáson vegyünk részt illendően, ünneplőbe öltözve, a közös imádságokba és énekekbe aktívan bekapcsolódva!

Húsvétvasárnap. Eredetileg a nap folyamán nem volt szentmise, hiszen az éjszakai szertartás hajnalig tartott. Amikor a VI. sz. végén a vigíliamise éjfél előtt véget ért, a húsvétvasárnap saját miseformát nyert. A népi ájtatosság teremtett népies elemekkel ötvözött föltámadási ünnepet vasárnap hajnalban, még a mise előtt. A húsvéti triduumot lezáró vesperáshoz a keresztelőkútig vezető körmenetet illesztettek. Az ételszentelés rítusa is inkább húsvétvasárnap jelenik meg, mint éjjel.

BIBLIAÓRA: DEUTERO IZAJÁS 1. (IZ 40-55)

1. A próféta és kora. A babiloni fogság idején Ezekiel mellett még egy másik nagy próféta is működött, akinek igehirdetését Izajás könyvének 40-55. fejezeteiben gyűjtötték össze, ezért *Deutero-*, azaz *Második-Izajásnak* nevezzük, minthogy nevét nem ismerjük. A könyv két szerzőjének tanítása folytatólagos és köztük eszmei összefüggés áll fenn. A Deutero-Izajásnak tulajdonított fejezetek már a Proto-Izajáshoz képest későbbi, mintegy 200 évvel későbbi történelmi szituációt hoznak. Itt már –Asszíria helyett– Babilon a fő ellenség, amely a Kr. e. VIII-VII. században még Asszíria fennhatósága alatt volt. Tény, hogy ebben az időben Babilon Júdával

szövetséget akart kötni (2 Kir 20, 12-19; 39, 1 köv.). Nincs már szó fenyegető ítéletről, ám annál több Jahve büntetéseiről, melyek Izrael megpróbáltatásai (40, 2; 42,22). Júda földjét földúlták, Jeruzsálem és a templom romokban (44, 26.28; 49,19; 51, 3); Dt-Izajás hallgatósága a babiloni fogságban kifosztva és elnyomva (52, 2; 43,14). A súlyos megpróbáltatások és szenvedések között élő Izraelnek reményt ad a próféta: a szolgaság rövidesen véget ér (40, 1-2). Izrael Istene kivezeti népét rabságából (52, 11 köv.) és hazavezeti őket. Ennek hatására a sivatag és a puszta termékenyvé válik (41, 17-20), Jeruzsálem is fölépül és Isten védelmét élvezi (40, 9-11). A fordulatot Babilon közeli bukása hozza meg. (47; 52, 11 köv.)

A próféta működését meghatározni Kürosz perzsa király győzelmei segítenek, melyek visszaköszönnek igehirdetésében. Kürosz Kr. e. 550-ben Média gyors meghódításával kezdi gyors karrierjét. 546-ban legyőzi Lüdiát, végül 539-ben elfoglalja Babilont, ám ez utóbbira jövődőlő eseményként tekint Dz-Izajás. Bizonytalan, hogy a próféta már a méd főváros, Ekbatána elfoglalása után (550), vagy csak később, Kürosz nyugaton aratott győzelmei után (546) kezdte igehirdető működését. Ma ezt az időt a babiloni fogság második felére (550-540) közé datáljuk. Működési helye Babilon, melyet a babiloni vallás alapos ismerete és az ott élő zsidók problémáira adott válaszai erősítenek meg. Más (*S. Mowinckel*) vélemény szerint Palesztínában, vagy éppen Libanonban (*B. Duhm*), esetleg Egyiptomban (*G. Hölscher*) működött. Ez utóbbi 2-t ma kizárjuk.

Dt-Izajás az Ókori Kelet mozgalmas időszakában tevékenykedett. Hatalomváltás volt ez, amely mintegy 200 évre meghatározta Izrael és a térség sorsát. Egybeesik a babiloni birodalom Nebukadnezár halála (562) után kezdődő hanyatlásával, és egyidejűleg a perzsa birodalom fölemelkedésével Kürosz alatt. Az újbabiloni birodalomnak nem volt benső kohéziós ereje, sem erélyes uralkodói, léte csak átmeneti volt a korszak történetében.

HÚSVÉT A NAGYVILÁGBAN

Finnország: Csöndes hét előzi meg a húsvétot: nincsenek hangos mulatságok, fölvonulások, még tüzeket sem gyújtanak, az emberek gyászruhát öltenek és nem látogatnak meg senkit. A böjtölnek, és csak napnyugta után esznek.

Görögország: Az emberek égő gyertyával távoznak a templomból, hogy az, ha fénye hazáig ki nem huny, szerencsét hozzon. A nagyhéten a különleges „Jézus kenyerét” eszik, melynek közepén kereszt és tojás motívumok vannak. A húsvéti étkezés késő délután kezdődik és késő estig is eltart.

Mexikó: Virágvasárnaptól fehérvasárnapig színes, látványos ünneplés van: korhű jelmezekben jelenítik meg a nagyhét és a föltámadás eseményeit.

Fülöp-szigetek: Máig élő hagyomány a katolikus egyház által elítélt önkéntes keresztre feszítés. A vállalkozók egy félmázsás kereszttel mennek a vesztőhelyre, hogy megfeszítettésükkel osztozzanak Jézus szenvedéseiben és megvallják hitüket.

Etiópia: keresztény hagyományai máig elevenek a keresztényellenes muszlim atrocitások dacára. Nem a templomokban, hanem a tereken játsszák el a passiót. Húsvétra mindenki hazajön külföldről is. A házasulandók húsvétvasárnap a templomban megáldott pálmaágak alatt jegyzik el egymást.

A HÚSVÉTI NYUSZI TÖRTÉNETE

A húsvéti nyuszi a gyermekfolklór része: a Mikuláshoz hasonlóan titokban ajándékot hoz a gyermekeknek. Nyugat-európai, hazánkban is meghonosodott régi tradíció fészket készíteni a húsvéti -nálunk hímes, színes-mintás- tojásoknak. A XVI. sz.-i Németországban gyöngytyúk és tojása volt az ajándék. E madár német neve *Haselhuhn*, röviden *Hasel*, a nyúl pedig *Hase*. Így a termékenységet jelképező tojást a termékeny és szapora nyúlhoz kötötték a nyelvi félrehallásból. Franciaországban és Belgiumban nem tyúk vagy nyuszi hozza a tojást, hanem a húsvéti harangok (*les cloches de Paques*, ejtsd: lé klos dö pak) pottyantják Rómából visszajövet.

FŐPLÉBÁNIÁNK HÚSVÉTI HIRDETÉSEI

1./ **Húsvétvasárnap** de. ételszentelés. De. a **10 órai** ünnepélyes **főpapi koncert-nagymisé**t Zsombor Kálmán prépost úr celebrálja. Krisztus Király-vegyeskarunk Jakob de Haan *Missa brevis*ét énekli. Elhangzik még Frisina és **Handel: Halleluja**.

2./ **Húsvéthétfő** tanácsolt ünnepén (mint május 1-étől a nyári vasárnapokon) **két szentmisét mondunk**: reggel **8** és de. **10 órakor**; köztük de. **9-kor húsvéti litánia**.

3./ Húsvét oktávján sokan jöjjetek a templomba! Írassatok sok új miseszándékot! **Húsvétcsütörtök** du. **17 órakor bibliaóra**; **első péntek** reggel kb. **3/4 8-kor litánia**.

4./ **Fehérszombat este 18 h-kor** a Rotunda-kar énekel. Műsorán **Bárdos L.: Missa III**, C. Franck: *Dextera Domini*, Liszt F.: *Tu es Petrus* és G. F. Handel *Halleluja* lesz.

5./ Ma tartjuk a márciusi nagygyűjtést. Kérjük az egyházadót befizetni az irodán (havi bér 1%-a 12-szer egy évre) és az SZJA 1%-át megajánlani a 0011-es technikai számon a Katolikus Egyháznak. Köszönet minden adományért.

MISEINTENCIÓK

Nagyszombat 20 h G Húsvéti vigília: A Krisztus Király-kórus élő és +tagjai **K**

HÚSVÉTVASÁRNAP: Krisztus föltámadása; március 27.

8 h M A Tóth- és a Sarusi-család halottai **É**

9 h G Pro populo: élő híveink és adakozó jótévedők **É**

10 h Zs +Balogh Sándor férj és édesapa (12. évf.) **K**; **11.30 h keresztlő CS**

HÚSVÉTHÉTFŐ: március 28. **8 h G** +id. Kneifel Mihály karnagy (29. évf.) **É**

9 h G *Húsvéti litánia* **É**; **10 h Zs** A Hargitai-család élő és +tagjai **É**

Húsvétkedd 18 h (utána *Rotunda-próba a karzaton*) **É**

Húsvétszerda 7 h A Harangi-család halottai: +nagyszülők **CS**

Húsvétcsütörtök 9.45 h +*Csányi István tem. Pesterzsébeten*; **18 h** mise itt érte **É**

Húsvétpéntek 7 h Élő Anna és Dániel lelki megújulása és Dániel kisfiuk **É**

Fehérszombat 18 h A Rotunda Énekegyüttes és a Harmónia női kar élő tagjai **K**

HÚSVÉT 2. (FEHÉR) VASÁRNAPJA: április 3.

8 h M Élő Zoltán és Zita hálaadása ház. évf.-n **É**

9 h G +Erzsébet és József szülők **É**

10 h Zs +Erzsébet és +családtagok **É**